

Egy könyvtárgépesítési cég tevékenysége

**Figyelmébe
ajánljuk!**

A világ legsikeresebb könyvtárgépesítéssel foglalkozó cégének (CLSI – Computer Library Services International, USA) tevékenységéről kétnapos szeminárium keretében szerezhetek információt az MKE műszaki szekciójának, valamint könyvtártechnikai és gépesítési bizottságának érdeklődői, akik részt tudtak venni az Országos Széchényi Könyvtárban tartott tájékoztatón.

A CLSI feltett és kinyilvánított szándéka, hogy a világ vezető könyvtárgépesítési cége legyen. Célja, hogy „bevigye” a számítógépet

a könyvtárakba, elősegítse, hogy a könyvtárosok direkt módon használhassák adminisztrációs teherrel járó munkáik megkönnyítésére. Maximálisan figyelembe veszi a könyvtárhasználók szempontjait (például a hagyományos cédulakatalógus helyett érintésre érzékeny terminált alkalmaznak /PAC-1/, mellyel a szó szoros értelmében az olvasó keze alá teszik a „technikát”), lehetőséget nyújtanak így a könyvtáron kívüli információkhoz való hozzáféréshez (a könyvtárba telepített számítógépet ehhez egyfajta „ablak”-nak tekintik).

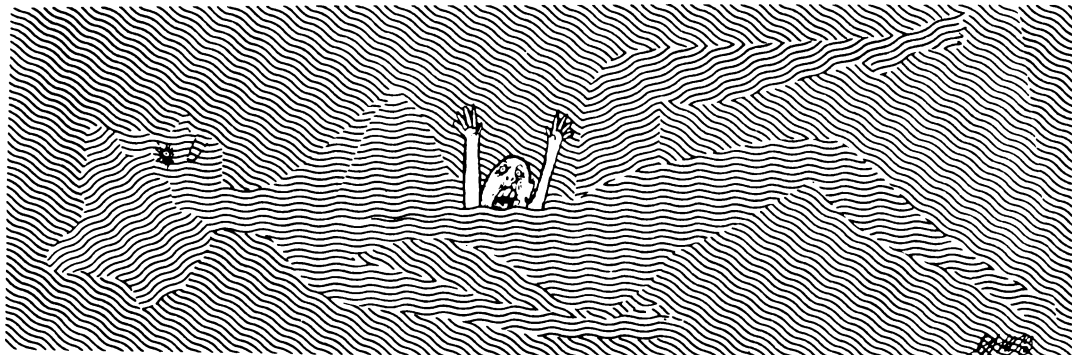
A CLSI 1971 óta foglalkozik számítógépes rendszerek könyvtári telepítésével. Kétszázötven alkalmazottjából százötven a könyvtárosok és számítástechnikusok száma, százan szervizterületen tevékenykednek. A CLSI könyvtári számítógépes rendszere a LIBS 100, amelynek üzemeltetéséhez DEC alapú (Digital Equipment Corporation) számítógép szükséges (a Központi Fizikai Kutatóintézet fejleszt ilyeneket).

Az Egyesült Államokban 1973-ban állították fel az első LIBS 100-as rendszert, 1974-ben automatizálták segítségével az első tudományos könyvtárat, szakkönyvtári alkalmazása 1976-ban kezdődött –, egyidejűleg a rendszer kanadai telepítésével. Ausztrália 1978-ban vásárolta meg a CLSI rendszert, 1981-ben pedig, hollandiai tárgyalások megkezdésével, a CLSI belépett Európába. Angliában először 1985-ben kezdődött meg alkalmazása, s jelenleg folyik franciaországi terjesztése. Szeretnék bekapcsolni Svédországot és a Távol-Keletet is. A világon eladott összes könyvtárgépesítési rendszer 50 százaléka a CLSI-től származik, és több mint húszmillió ember van a világon, aki a CLSI szolgáltatásait használja.

A CLSI olyan *komplex szolgáltatás*, amely egyetlen adatbázisra épül, és számos szoftvermodulból (azaz program-alrendszerből) áll.

DA L 05

Ezek összekapcsolhatók egységes rendszerré. A CLSI csak *online* üzemmódban működik (perifériái közvetlenül a számítógéphez csatlakoznak). A rendszer hardverkomponensei (fizikai elemei) és szoftverstruktúrája (program-felépítése), továbbá a csatlakoztatható *Datalink* rendszer (mely a könyvtáron kívüli kapcsolatok megteremtését teszi lehetővé) biztosítja valamennyi könyvtári funkció számítógépesítését (automatizálását) az előszerzeményezéstől a szolgáltatásokig, beleértve a kölcsönzést is, amelynél *vonalkódtechnikával*, fényceruza (sőt: lézeres letapogatás) segítségével lehet dolgozni. E rendszerrel megvalósítható az *egyszeri feldolgozás, többszöri felhasználás* elve. Valamennyi funkció *integrált*, ami azt jelenti, hogy ugyanaz az információ megjelenik vagy megjeleníthető bármely modulban (a nagyobb rendszer önálló része), illetve bármilyen akciót hajtok végre bármilyen modulban, az következetesen végigváltozik a rendszeren. A CLSI úgynevezett „real-time” (valós idejű) rendszerű, azaz válaszideje igen rövid, legfeljebb harminc perc.

Egy adott dokumentummal kapcsolatban bármit „azonnal” megtudhatunk. További érdekesség: amint egy kiadvány beérkezik a könyvtárba, azonnal használható! A rendszer nagyon *pontos, gyors, flexibilis, hatékony, sok funkciót tud ellátni, bármilyen nagyságrendű könyvtárban alkalmazható*. Egyik legjobb aspektusa, hogy *képes* (adminisztratív, földrajzi és kombinált) *hálózatban működni*. A rendszerhez a jelenleg legnagyobb tárolókapacitású adathordozó: az *optikai lemez is csatlakoztatható*. A bibliográfiai adatokat kétféleképpen tárolja: MARC-formátumban és LIBS 100-as címrekordban (ez a megjelenítési rekord – ISBD). A LIBS 100 alrendszerei közül (kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, szerzemé-

nyezés, állományellenőrzés stb.) külön figyelmet érdemel a PAC-II (*Public Access Catalog* – nyilvánosan hozzáférhető katalógus), amely *nagyon fejlett információkereső rendszer* (funkcionálisan nem nagyon tér el a DIALOG-tól, témájában és keresési nyelvében igen). *Szoftverei felhasználó-orientáltak, menüvezéreltek* (vagyis minden lépésnél többféle választási lehetőséget kínálnak).

A LIBS 100 a CLSI-től beszerezhető bérleti rendszerrel, havi törlesztéssel és készpénzfizetéssel. Az ár magában foglalja a hardvert (magát a „gépet”), a terminálokat, a szoftvert (arra lehet lebontani, amire éppen szükség van: beszerzés, kölcsönzés, katalógizálás stb.), a dokumentációt (képzés, installáció) és a rendszeres szervízt, amely a hardverre és a szoftverre egyaránt vonatkozik. Hozzávetőleges átlagára: 75 ezer és 1 millió dollár közötti. Ha nem a CLSI-től történik a hardver beszerzése, akkor az ár kisebb. Ha együttműködés keretében veszik meg a rendszert (például egy közművelődési hálózat) –, a költségek megoszlanak. Mivel a rendszer moduláris, (alrendszerekből épül fel) egy-egy modul elhagyása akár 20 ezer dolláros megtakarítást is eredményezhet.

A CLSI a LIBS 100-as rendszerek telepítése esetén maximálisan gondoskodik az ügyfelekről: átfogó tájékoztatást nyújt, képzési programot ad, folyamatos szervízt biztosít.

*

Részletesebb tájékoztatással szolgál: OSZK KMK módszertani, kutatási és továbbképzési osztály, Budapest 1827, Budavári Palota F épület, 640-es szoba.

Bárdosi Mária